

<http://www.magazin.org.il/inner.asp?page=23&article=3466>

הבה נתגייס כולנו להאמין בשילוב האפשרי בין חרדים לחילוניים ונפעל למימוש. אנו נמצאים בעיצומה של תקופת מתיחות קשה בין הרוב החילוני לבין הציבור החרדי - ובמיוחד קבוצה חרדית מצומצמת במספרה, הגורמת לרוב ה"רעש", התקשורתית

"קיים פער משמעותי בין משכורת של אקדמי חילוני ועמיתו החרדי. התופעה משפיעה על השתלבות האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה" [צילום: אדי פרידמן]

דיעה אישית

אנו נמצאים בעיצומה של תקופת מתיחות קשה בין הרוב החילוני לבין הציבור החרדי - ובמיוחד קבוצה חרדית מצומצמת במספרה, הגורמת לרוב ה"רעש", התקשורתית.

מול ההתבטאויות הקשות מחד, - "מהפיכת תרבות", "מלחמת אחים", יש גם רבים שמנחמים ומתנחמים שזוהי סערה תקשורתית בלבד שתעלם עם פרוץ הסקופ התקשורתית החדש.

פריקט "שילוב חרדים" במוסד שמואל נאמן בטכניון, אינו נמנה על אף אחת משתי הקבוצות הללו. אנו נשענים על עבודת מחקר עקבית, איסוף נתונים וניתוחי מצב סדרתיים ולכן אנו טוענים שאין כאן 'מהפכה' וגם לא 'סערה חולפת'. מתחת עינינו, ודווקא ללא התערבות התקשורת, ולא במקרה, מתרחשת בישראל תמורה דרגתית- אבולוציה, בלע"ז, בתוך החברה החרדית.

יותר ויותר חרדים יוצאים לעבוד, לומדים במוסדות השכלה והכשרה מקצועית ומשרתים בצבא ובשירות האזרחי. התהליך הזה לא קורה בכפייה מצד גורמים

חילוניים וגם לא בהתנערות מאורח החיים החרדי או מהמנהיגות החרדית. התמורה הזו מתרחשת, קודם כל, בתוך החברה החרדית כבר יותר מעשור.

כל שצריכה החברה החילונית וגורמי הממשל בישראל לעשות, הוא לאפשר את המשך התהליך ואף לזרזו. לאפשר באמצעות פתיחת עוד מקומות תעסוקה לחרדים, התארגנות אוניברסיטאות לקליטת סטודנטים חרדים והקצאת עוד תקנים למשרתי צה"ל וש"ל. לזרז - משום שאנו במרוץ נגד הזמן ואת שניהם יש לעשות בהסכמה, ברגישות ובחכמה. להלן התמורות, בדגש על השינויים שחלו במהלך שנת 2011. הנתונים מדברים בעד עצמם ואני תקווה כי אלו יסייעו להרגעת הרוחות וישפיעו על מקבלי ההחלטות לפעול בכיוון ובאופן הנכון.

נתוני תעסוקה

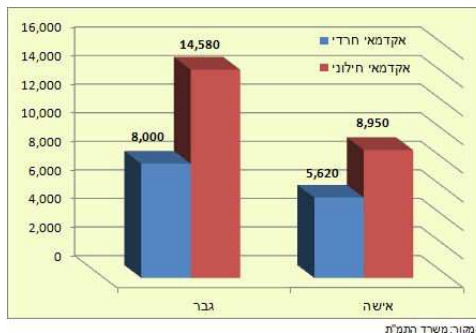
בין השנים 2002 ל-2010 חל גידול משמעותי בהיקף התעסוקה של החרדים בישראל: שיעור הגברים החרדים המועסקים עלה מ-33% ל-41.5%; אצל הנשים, עלייה מ-48% ל-54.5%. במהלך שנת 2011 נמשכה מגמה זו של שילוב האוכלוסייה החרדית בשוק התעסוקה, בהמשך למגמה שהחלה בשנת 2002.

צריך להזכיר שבשנים 2002-2003 החלה "המדיניות הכלכלית החדשה", בהובלת שר האוצר **בנימין נתניהו**, שקיצצה בין השאר, בתקציבי הישיבות ובקצבאות הילדים. יש לציין שלמרות שהנתונים האבסולוטיים עדיין אינם גבוהים, העובדים החרדים הנם המגזר הדינמי ביותר בשוק: אם בכלל האוכלוסייה היקפה השינוי בתעסוקה בעשור האחרון עמד על כ-3%, אצל החרדים השינוי הוא בסדרי גודל של 14% (נשים) ו-25% (גברים). היקפו של הכוח העבודה החרדי עולה אפוא בהתמדה ובקצב מהיר.

שני הגופים הגדולים שעוסקים בהשמת העובדים החרדים - חברת "מנפואר בראשית" ומרכז פיתוח תעסוקה חרדית, "מפתח", קלטו כ-12,000 פונים חדשים. במילים אחרות, רק השנה ורק במסגרת הארגונים הללו הצטרפה לשוק העבודה אוכלוסייה המהווה כ-5% מכלל האוכלוסייה החרדית מעל גיל 20.

הכשרה אקדמית ומקצועית

בשנת הלימוד תשע"ב (2011/12), כ-6,700 סטודנטים חרדים החלו את לימודיהם במוסדות אקדמיים שונים בישראל - עליה של 10% - 12% יחסית לשנה הקודמת. בעקבות הביקוש המוגבר ללימודים אקדמיים בקרב הנוער החרדי, נפתחו מאז 2009 מסלולים ייעודיים לחרדים בחמש מכללות: המכללה האקדמית צפת, המרכז האקדמי כרמל בחיפה, מכון לנדר בירושלים, המכללה האקדמית סמי שמעון (קמפוס אשדוד), והמכללה האקדמית אשקלון.

כמו כן, לפחות שתי אוניברסיטאות נמצאות כיום במגעים מתקדמים להקמת מסלולים כאלה. לקראת פתיחת שנה"ל תשע"ב, הוקם והתכנס פורום ראשי מכללות ומוסדות אקדמיים לסטודנטים חרדים.

בין הסיבות שהובילו להקמתו היה צורך לשתף פעולה כדי להתגבר על המחסומים המקשים על שילובו של הנוער החרדי בלימודים אקדמיים ורצון לאחד מאמצים בקידום השתלבות בוגרים בשוק העבודה.

מספר הולך וגדל של אקדמאים חרדים המעוניינים להשתלב בעולם המחקר, הוביל את מוסד שמואל נאמן להקים פורום נוסף - פורום חוקרי האוכלוסייה החרדית, שתפקידו לקדם חוקרים חרדים צעירים ולשלב בינם לבין חוקרים ותיקים. ב-2012 צפויים להתפרסם מחקרים ראשונים של חוקרי הפורום.

משכורת ממוצעת של אקדמאי חרדים מול אקדמאי חילוני [בש"ח]. המקור: משרד התמ"ת

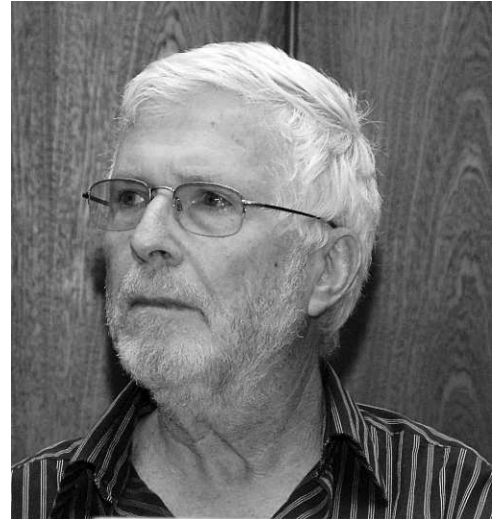
מחקרים שונים שפורסמו ב-2011, מצביעים על שילוב מוצלח של הבוגרים בשוק העבודה: בין 85% ל-95% מבוגרי המכללות החרדיות הינם מועסקים, רובם במקצוע שנלמד. 58% מהאקדמאים החרדים ובעלי ההכשרה המקצועית, עבדו אצל מעסיק לא-חרדי, או בארגון בו מרבית העובדים אינם חרדים. מתוך הקבוצה הזאת, 60% מהגברים ו-47% מהנשים אף טענו כי אינם מעוניינים לעזוב את מקום העבודה הנוכחי לטובת עבודה זרה בסביבה חרדית.

פער בין משכורת של אקדמאי חילוני לחרדי

למרות הנתונים המעודדים האלה, רק 35.4% מהחרדים בעלי ההכשרה המקצועית או האקדמית שבעי רצון ממשכורתם. ואכן קיים פער משמעותי בין משכורת של אקדמאי חילוני ועמיתו החרדי. התופעה משפיעה על השתלבות האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה, אך ההשפעה אינה בהכרח שלילית ובכל מקרה כוחות השוק אמורים לפתור אותה במרוצת הזמן.

חרדי צה"ל

מספר החיילים החרדים המשרתים בצה"ל בסוף 2011, מוערך בכ-3,500 איש. זאת עליה של כ-40% יחסית לשנה קודמת, עליה של כ-1,200% בהשוואה ל-2005. ניתן לראות כי השינוי הגדול חל בשנים האחרונות, לאחר

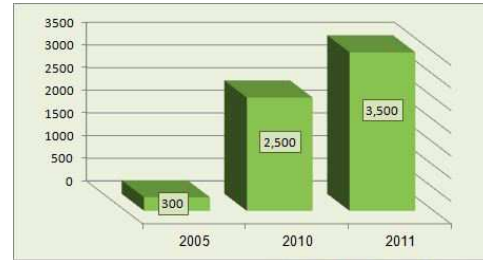

ד"ר ראובן גל. [צילום: אוסף פרטי]

שבצה"ל נפתחו תכניות שח"ר ("שירות חרדים"), הכוללות הכשרה למקצועות טכניים ושירות בהתאם לאותו מקצוע בבסיסי צה"ל שונים.

המחקרים שנעשו ע"י צה"ל מראים שחיילי שח"ר משתלבים מצוין במערכת הצבאית. כך, 80% מחיילי שח"ר-ים דיווחו על שביעות רצון גבוהה עד גבוהה מאוד מהשירות. בקרב כלל חיילי חיל הים, רק 55% דיווחו על שביעות רצון דומה; 57% היו מעוניינים לצאת לקצונה, 26% בלבד בקרב כלל חיילי חה"י. במקביל, 57% ממפקדי חיילי שח"ר שנבדקו, היו מוכנים להמליץ עליהם לכל תפקיד במסגרת קבע.

בשנה 2011 התאפשר לראשונה גם לבדוק שיעורי תעסוקה של חרדים בוגרי שח"ר: קרוב ל-90% מבין החרדים שסיימו שירות צבאי במסגרות שח"ר השונות, עובדים! זהו אחוז גבוה יותר משיעור התעסוקה של גברים בישראל בכלל ובוודאי גבוה בהרבה משיעור התעסוקה בקרב גברים חרדים שלא שרתו כלל בצה"ל. הנה כי כן, ניתן להגדיר את השירות הצבאי כמנוף משמעותי בתחום

המקור: שילל הנתונים ל-2011 הם אומדן בלבד.

מספר החרדים המשרתים בצה"ל. [המקור: צה"ל. הנתונים ל-2011 הם אומדן בלבד.]

ההשתלבות בשוק העבודה.

גם הגיוס לגדוד "נצח יהודה" ("הנח"ל החרדי"), קיבל תאוצה. במהלך שנת 2011 היקף הצעירים המעוניינים להתגייס ליחידה זאת העמיד את צה"ל מול הצורך להרחיב את המסגרת של "נצח יהודה" ולהקים עוד גדוד סדיר, בנוסף לגדוד סדיר וגדוד מילואים שכבר קיימים. נכון לסוף 2011 צה"ל טרם עשה זאת. הדיווחים של בוגרי הגדוד מתארים תמונה של שילוב מצוין בחיי החברה בישראל ושיעור תעסוקה שנע סביב 90%.

מספר הצעירים החרדים שהתנדבו במסגרת השירות האזרחי-לאומי עלה מ-1,620 בדצמבר 2010, ל-1,830 בנובמבר 2011 - עליה של 13%. גם שיעור התעסוקה בקרב בוגרי שא"ל, גבוה מהממוצע בקרב גברים חרדים ונע סביב 50%. במהלך 2011 נעשו מספר צעדים כדי לשפר שיעור זה. בין הצעדים - הרחבת ההכשרה המקצועית במסגרת השירות וקורסים לאוריינות תעסוקתית שיינתנו למתנדבים.

*****ד"ר ראובן גל, ראש פרויקט "שילוב חרדים", מוסד שמואל נאמן, קריית הטכניון, חיפה**

הדברים כתובים כדיעה אישית אשר משקפת את דעתו של הכותב בלבד ועל אחריותו